

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8,
35-016 Rzeszów

Rzeszów, dnia 3 grudnia 2009r.

LRZ- 41108-02-08
I/08/008

Pan
Piotr Daniel

Dyrektor
Izby Celnej w Przemyśle

Na podstawie art. 2, ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1994r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła w Izbie Celnej w Przemyśle kontrolę, którą objęto *prawidłowość działań w latach 2005- 2007 służby celnej przy wprowadzaniu przez kolejowe przejście graniczne w Medyce- Żurawicy importowanych z Ukrainy wyrobów zawierających w swym składzie skażony alkohol etylowy.*

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 15 stycznia 2009r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Izby Celnej w Przemyśle w zakresie działań służby celnej przy wprowadzaniu przez kolejowe przejście graniczne w Medyce - Żurawicy importowanych z Ukrainy wyrobów zawierających w swym składzie skażony alkohol etylowy.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację polityki celnej państwa i nadzoru nad Naczelnikiem Urzędu Celnego w Przemyśle w zakresie jego zadań związanych z wymiarem i poborem należności budżetowych w latach 2005 - 2007, skutkiem czego mogło nastąpić uszczuplenie dochodów budżetu państwa w kwocie 2.720.313.760 zł.

Realizowana w Izbie Celnej w Przemyśle wadliwa polityka celna i brak właściwego nadzoru nad Naczelnikiem Urzędu Celnego w Przemyśle doprowadziły do

stosowania błędnych praktyk, wytworzenia wadliwych procedur i mechanizmów, które w rezultacie spowodowały wymierne straty budżetu państwa oraz stworzyły możliwość wystąpienia zjawisk korupcyjnych.

Przejawem stosowania błędnych praktyk, wadliwych procedur i mechanizmów wskazujących na możliwość wystąpienia zjawisk korupcyjnych było:

- przeklasyfikowywanie sprowadzanego z Ukrainy alkoholu etylowego skażonego o kodzie CN 2207 do kodu CN 3820 wyłącznie na podstawie wniosku z opinii laboratorium,
- nie naliczanie i nie pobieranie należnych budżetowi państwa podatków wbrew obowiązującym w tym zakresie przepisom prawa, skutkiem czego doprowadzono do powstania strat budżetu państwa w wielkich rozmiarach,
- wydawanie licznych zaleceń, opinii i wytycznych błędnie interpretujących przepisy prawa, tak w zakresie klasyfikacji płynów do spryskiwaczy, dopuszczania do obrotu oraz naliczenia podatku akcyzowego od alkoholu etylowego zawartego w tych środkach.

W kontroli ustalono, że wchodzące w zakres działalności Dyrektora Izby zadania, określone w art. 1b ustawy z dnia 24 lipca 1999r. *o Służbie Celnej* (Dz. U. z 2004r. Nr 156, poz. 1641, ze zm.) były wykonywane w sposób nieprawidłowy i nie zapewniały w latach 2005-2007 właściwego działania służby celnej przy wprowadzaniu przez kolejowe przejście graniczne w Medyce Żurawicy importowanych z Ukrainy wyrobów zawierających w swym składzie skażony alkohol etylowy.

W szczególności nieprawidłowo wykonywano zadania z zakresu realizacji polityki celnej państwa, kontroli oraz nadzoru nad pracą Naczelnika Urzędu Celnego w Przemyślu, w tym nad prawidłowością dokonywania przez niego wymiaru i poboru należności budżetowych i nadzorem nad Oddziałem Celnym w Medyce – Żurawicy, w którym dokonywano weryfikacji zgłoszeń celnych towarów zawierających w swym składzie skażony alkohol etylowy.

W kontroli ustalono, że w latach 2005 – 2007 w Urzędzie Celnym w Przemyślu dokonano łącznie 453 zgłoszeń celnych alkoholu etylowego skażonego (spirytusu) zakwalifikowanego przez ukraińskich eksporterów do kodu taryfowego CN 2207, a deklarowanego w dokumentach SAD przez polskich importerów lub reprezentujących ich agencji celnych do kodu CN 3820 00 00 – środki zapobiegające zamarzaniu i płyny przeciwołdzeniowe zawierające w swym składzie alkohol etylowy.

W kontroli ustalono, że w latach 2005 – 2007 w Urzędzie Celnym w Przemyślu nie było zgłoszeń celnych o objęcie procedurą dopuszczenia do obrotu towarów klasyfikowanych do kodu taryfy celnej CN 2207 20 00 - alkohol etylowy i pozostałe wyroby alkoholowe o dowolnej mocy, skażone.

Spśród łącznej liczby zgłoszeń celnych płynów do spryskiwaczy i środków przeciwołdzeniowych: 60 zgłoszeń dokonano w 2005r., 170 - w 2006r. i 214 - w 2007r.

Wielkość zgłoszonego w latach 2005 - 2007 towaru zaklasyfikowanego do kodu CN 3820 00 00 jako środki zapobiegające zamarzaniu i płyny przeciwołdzeniowe wynosiła łącznie 40.977,6 ton, w tym 5.553,7 ton w 2005r., 15.953,7 ton w 2006r. (wzrost o 187,3 %), oraz 19.470,2 ton w 2007r. (wzrost o 22 %).

Zgłaszany do kodu CN 3820 00 00 towar dostarczany był z Ukrainy w cysternach kolejowych przez kolejowe przejście graniczne Medyka - Żurawica do 7 polskich importerów w 2005r., 23 polskich importerów w 2006r. oraz 27 importerów w 2007r.

Przedstawicielami importerów tego towaru były agencje celne: 4 w 2005 r. i 4 w 2007 r. oraz 5 w 2006 r.

W kontroli ustalono, że przed wejściem Polski do Unii Europejskiej na importowany do Polski towar o kodzie taryfowym CN 3820 00 00, zawierający w swym składzie alkohol etylowy stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2003 r. w sprawie podatku akcyzowego (Dz. U. z 2003 r. Nr 221, poz. 2196) określona była stawka podatkowa w wysokości 4.400 zł od 1 hl spirytusu 100 % vol zawartego w tych wyrobach.

Stawka ta wyszczególniona była w pozycji Nr 22 w załączniku Nr 3 *Tabela stawek podatku akcyzowego dla niektórych importowanych towarów* stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia.

Z dniem wejścia Polski do Unii Europejskiej sytuacja w zakresie importu środków zapobiegających zamarzaniu i płynów przeciwołdzeniowych o kodzie taryfowym CN 3820 00 00, zawierających w swym składzie alkohol etylowy uległa zmianie.

Od dnia 1 maja 2004 r. ustawa z dnia 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2004 r. Nr 29, poz. 257 ze zm.) w nowy sposób zdefiniowała pojęcie alkoholu etylowego, które było implementacją unijnej definicji alkoholu etylowego zawartej w art. 20 Dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich 92/83/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych dotyczącej rynku wewnętrznego Wspólnoty Europejskiej, który stanowi, że: przez pojęcie alkohol etylowy rozumie się wszelkie produkty o rzeczywistej zawartości alkoholu przekraczające 1,2 % objętości, oznaczone kodami taryfowymi CN 2207 i 2208 nawet jeżeli są to produkty należące do innego rozdziału Nomenklatury Scalonej; produkty oznaczone kodami taryfowymi CN 2204, 2205, 2206 o rzeczywistej zawartości alkoholu przekraczającej 22 % objętości; napoje zawierające rozcieńczony lub nierozcieńczony spirytus.

W art. 72 ust. 1 ustawy o podatku akcyzowym zapisano, że alkoholem etylowym w rozumieniu ustawy są wszelkie wyroby o rzeczywistej zawartości alkoholu przekraczającej 1,2 % objętości oznaczone odpowiednio symbolami PKWiU 15.91.10, 15.92.11 i 15.92.12 oraz kodami CN 2208 i 2207, nawet jeżeli są to wyroby stanowiące część wyrobu należącego do innego grupowania PKWiU i kodu CN oraz napoje zawierające rozcieńczony lub nierozcieńczony spirytus oznaczone odpowiednio symbolami PKWiU 15.91.10 i 15.92.11 oraz kodami CN 2208 i 2207 10 00, a także wyroby o rzeczywistej zawartości alkoholu przekraczającej 22 % objętości, oznaczone odpowiednio symbolami PKWiU 15.93.11, 15.93.12, 15.94.10 i 15.95.10 oraz kodami CN 2204 10, 2204 21 10, 2204 29 10, 2204, 2206 00 i 2205.

Zgodnie z art. 72 ust. 4 ustawy o podatku akcyzowym stawka podstawowa akcyzy na alkohol etylowy wynosiła 6.300 zł od 1 hektolitra czystego alkoholu zawartego w gotowym wyrobie.

W wyniku delegacji ustawowej (art. 72 ust. 5 ustawy o podatku akcyzowym) Minister Finansów w rozporządzeniu z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego (Dz. U. z 2004 r. Nr 87, poz. 825 ze zm.) obniżył stawkę podatku akcyzowego dla alkoholu etylowego i pozostałych wyrobów alkoholowych, o dowolnej mocy, skażonych (od 1 hl alkoholu etylowego 100 % vol) do wysokości 4.400 zł – poz. Nr 12 kod CN 2207 20 00 załącznik Nr 2 Tabela stawek dla wyrobów akcyzowych dostarczanych wewnątrzwspólnotowo,

nabywanych wewnątrzwspólnotowo i importowanych (stawka od dnia 1.05.2004 r. do końca 2004 r.).

Od dnia 1 stycznia 2005 r. stawka podatku akcyzowego dla alkoholu etylowego i pozostałych wyrobów alkoholowych, o dowolnej mocy, skażonych (od 1 hl alkoholu etylowego 100 % vol) wynosiła 4.550 zł i obowiązywała w tej wysokości do końca 2008 r.

W kontroli ustalono, że Urząd Celny w Przemyślu na podstawie wytycznych Izby Celnej w Przemyślu w okresie od dnia 1 maja 2004r. do dnia 23 listopada 2007 r. dla importowanego z Ukrainy skażonego alkoholu etylowego zawartego w spirytusie deklarowanym przez stronę ukraińską jako towar o kodzie CN 2207 (alkohol etylowy skażony) i przeklasyfikowanego do kodu CN 3820 – jako środki zapobiegające zamarzaniu i płyny przeciwołodzeniowe stosował zerową stawkę podatku akcyzowego powołując się na przepisy § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004r. w *sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego* (Dz. U. Nr 87, poz. 825) i jednocześnie nie opodatkowywał alkoholu etylowego zawartego w tych wyrobach.

W rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 22.04.2004 r. w *sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego* (Dz. U. z 2004 r. Nr 87, poz. 825 ze zm.) w załączniku Nr 2 *Tabela stawek akcyzy dla wyrobów akcyzowych dostarczanych wewnątrzwspólnotowo, nabywanych wewnątrzwspólnotowo i importowanych* nie wymieniono wprost wyrobów o kodzie taryfowym CN 3820 00 00 i klasyfikowano je do pozycji 24 - wyroby niewymienione w poz. 1 – 23 z wyłączeniem ciężkich olejów opałowych przeznaczonych na cele opałowe, dla których stosuje się stawkę akcyzy określoną w art. 65 ust. 1 ustawy - stawka 0, lecz alkohol etylowy zawarty w tych wyrobach podlegał opodatkowaniu według obowiązującej stawki (4.550 zł/hl alkoholu etylowego 100 % vol).

W kontroli ustalono, że alkohol ten w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r. zawarty w importowanych środkach zapobiegających zamarzaniu nie podlegał zwolnieniu z podatku akcyzowego na podstawie § 18 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 kwietnia 2004 r. w *sprawie zwolnień od podatku akcyzowego* (t. j. Dz. U. z 2006 r. Nr 72, poz. 500).

Przepis § 18 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia obejmuje konkretną czynność dotyczącą alkoholu etylowego, tj. wprowadzania tego alkoholu do obrotu handlowego i nie obejmuje swoim zakresem czynności importu alkoholu etylowego.

Przepis § 18 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia dotyczy alkoholu etylowego wykorzystywanego do wytwarzania produktów nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (np. środków zapobiegających zamarzaniu), a nie alkoholu znajdującego się w importowanych już wytworzonych produktach nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Oznacza to, że § 18 ust. 1 pkt 2 obejmował swoim zakresem alkohol, który dopiero zostanie wykorzystany do produkcji tych produktów i po spełnieniu warunków, o których mowa w § 18 ust. 2 tego rozporządzenia, w tym między innymi warunku, iż nabycie alkoholu etylowego nastąpi z zastosowaniem procedury zawieszenia poboru akcyzy zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o podatku akcyzowym.

W konsekwencji, zwolnienie zawarte w § 18 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia nie obejmuje i nie obejmowało w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r. alkoholu etylowego zawartego w już wytworzonych i importowanych produktach nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Skutkiem powyższego w przypadku importu środków zapobiegających zamarzaniu i płynów przeciwołdzeniowych zawierających w swym składzie alkohol etylowy, alkohol ten w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r. podlegał opodatkowaniu podatkiem akcyzowym według obowiązującej stawki, tj. najpierw 4.400 zł a następnie 4.550 zł od 1 hl alkoholu etylowego 100 % vol.

W kontroli ustalono, że w Urzędzie Celnym w Przemysłu w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r. nie naliczono i nie pobrano należnych budżetowi państwa podatków, które mogły wynosić 2.720.313.760 zł, w tym cło w kwocie 19.549.604,90, podatek akcyzowy w kwocie 2.210.233.100 zł oraz VAT w kwocie 490.531.055 zł, czym narażono Skarb Państwa na powstanie szkody w wielkich rozmiarach.

W kontroli ustalono, że Kierownik Oddziału Celnego Medyka – Żurawica wielokrotnie informował kierownictwo Urzędu Celnego w Przemysłu i Izby Celnej w Przemysłu o nieprawidłowościach w zakresie dopuszczania do obrotu na terenie Wspólnoty Europejskiej sprowadzanego z Ukrainy alkoholu etylowego skażonego, przeklasyfikowanego następnie przez organ celny do kodu CN 3820 00 00 oraz o nieprawidłowościach w zakresie opodatkowania tego towaru podatkiem akcyzowym.

Pismo takie skierował również w 2007 r. do ówczesnego Szefa Służby Celnej Mariana Banasia Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów.

Kierownictwo Urzędu i Izby Celnej w Przemysłu w udzielanych odpowiedziach podtrzymywało zasadność stosowanych wytycznych i poleceń, skutkiem czego nie naliczono i nie pobrano należnych budżetowi państwa dochodów z tytułu podatku akcyzowego i innych należności mogących wynosić 2.720.313.760 zł.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Izby Celnej w Przemysłu w latach 2005- 2007 w zakresie działań służby celnej, w tym kontroli i nadzoru nad Urzędem Celnym w Przemysłu przy wprowadzaniu na obszar celny Wspólnoty Europejskiej przez kolejowe przejście graniczne w Medyce - Żurawicy importowanych z Ukrainy wyrobów zawierających w swym składzie skażony alkohol etylowy.

W kontroli ustalono, że sprowadzany z Ukrainy w postaci spirytusu alkohol etylowy skażony klasyfikowany przez ukraińskiego eksportera do kodu CN 2207, deklarowany był w dokumentach SAD przez importerów lub reprezentujących ich agencje celnych, iż jest to koncentrat lub płyn do spryskiwaczy klasyfikowany do kodu CN 3820 00 00.

Przeklasyfikowanie alkoholu etylowego skażonego z kodu CN 2207 do kodu CN 3820 00 00 następowało po dokonaniu przez Laboratorium Celne w Izbie Celnej w Przemysłu (lub inne laboratorium) badania próbek tego towaru.

We wniosku zawartym w opinii laboratorium podawano, że towar o składzie: alkohol etylowy (94-96 %), środek powierzchniowo – czynny oraz skażalnik (środek skażający) o nazwie benzoesan denatonium (w ilości powyżej 0,3 g/dm³) - *może być kwalifikowany do kodu CN 3820 00 00.*

O zgodę na badania laboratoryjne występowały agencje celne przed sporządzeniem zgłoszenia celnego, kiedy towar objęty był dozorem celnym, w oparciu o przepis art. 42 rozporządzenia Rady (EWG) Nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny, który stanowi, iż – po przedstawieniu organom celnym towary mogą, za zgodą tych organów, zostać poddane rewizji lub mogą zostać pobrane próbki, w celu nadania tym towarom przeznaczenia celnego.

Tryb pozytywnej weryfikacji zgłoszeń celnych na podstawie wniosku z opinii laboratoryjnych realizowany był przez Oddział Celny w Medyce - Żurawicy, na podstawie wytycznych i poleceń kierownictwa Urzędu Celnego w Przemysłu oraz Izby Celnej w Przemysłu.

W związku z ww. wnioskiem laboratorium kwalifikowano ten wyrób do kodu CN 3820 00 00 uzasadniając, iż *podstawą do ustalenia prawidłowej wysokości m.in. należności celno – podatkowych z tytułu przewozu towarów jest ustalenie stanu faktycznego towaru* i wyrób ten odnosi się do pozycji 24 tabeli stawek akcyzy, określającej „*wyroby nie wymienione w pozycji od 1 do 23, z wyłączeniem ciężkich olejów opałowych, przeznaczonych na cele opałowe, dla których stosuje się zerową stawkę akcyzy* – zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego (Dz. U. Nr 87, poz. 825 ze zm.).

W kontroli ustalono, że zgłoszone w latach 2005 – 2007 środki zapobiegające zamarzaniu i płyny przeciwoblodzeniowe do kodu CN 3820 00 00 posiadały następujący skład: alkohol etylowy o mocy objętościowej powyżej 80 %, skażalnik – benzoesan denatonium (Bitrex) w ilości powyżej 0,3 g/hl czystego etanolu, środek powierzchniowo – czynny (Rokafenol lub DC10 Syntanol) i woda.

Wszystkie ww. zgłoszenia celne towaru zaklasyfikowanego do CN 3820 00 00 zweryfikowane zostały przez Urząd na podstawie wniosku zawartego w opinii z badań laboratoryjnych (dokonanych w większości przez Laboratorium Celne w Izbie Celnej w Przemysłu) wskazującego na możliwość klasyfikacji towaru do kodu CN 3820 00 00, dokonując tym samym wprowadzenia towaru do obrotu handlowego na obszarze Unii Europejskiej jako środek zapobiegający zamarzaniu lub płyn przeciwoblodzeniowy. Tymczasem dokumenty ukraińskie handlowo - celne jednoznacznie wskazywały, że dostarczany towarem był spirytus etylowy rektyfikowany z dodatkami skażającymi, czyli skażony alkohol etylowy klasyfikowany do kodu CN 2207.

Towar ten klasyfikowany był przez stronę ukraińską, zgodnie z ukraińską taryfą celną (Ukraińska Klasyfikacja Towarów Międzynarodowej Działalności Gospodarczej) do kodu CN 2207 *Alkohol etylowy nieskażony o objętościowej mocy alkoholu 80 % lub większej; alkohol etylowy i pozostałe destylaty alkoholowe oraz napoje alkoholowe, otrzymane w wyniku destylacji, skażone, o dowolnej mocy* i dopiero przy dopuszczaniu do obrotu na terenie Polski po dokonaniu badań laboratoryjnych dokonywano zmiany jego klasyfikacji na kod CN 3820 00 00.

Kod CN 2207 wyszczególniany był na fakturze wystawionej przez producenta, na formularzu FORM A, dokumentach przewozowych, kontraktach oraz świadectwach jakości wystawionych przez Państwowy Departament Żywności Ministerstwa Polityki Agrarnej Ukrainy (spirytus etylowy denaturowany marki A, surowiec wyjściowy melasa).

Stosownie do przepisów zawartych w § 28 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004r. w sprawie *szczegółowych wymogów, jakie powinno spełniać zgłoszenie celne* (Dz. U. Nr 94, poz. 902) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 maja 2005r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie *szczegółowych wymogów jakie powinny spełniać zgłoszenia celne* (Dz. U. Nr 83, poz. 720), zwane *rozporządzeniami MF w sprawie szczegółowych wymogów jakie powinny spełniać zgłoszenia celne*, nie uwzględniane ukraińskie dokumenty handlowo - celne miały dowodowe znaczenie przy zgłoszeniach celnych o objęciu towaru procedurą dopuszczenia do obrotu tak co do potwierdzania nazwy towaru, jak i jego składu surowcowo – chemicznego.

Izba Celna w Przemyśle sankcjonowała w pełni przyjęty w Urzędzie Celnym w Przemyśle nieprawidłowy tryb dopuszczania do obrotu tego towaru i w szeregu pism wyjaśniających kierowanych do Urzędu Celnego w Przemyśle uznawała go za prawidłowy.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli przy dopuszczaniu do obrotu deklarowanego przez importerów lub reprezentujących ich agencji celnych towaru o składzie: alkohol etylowy (powyżej 80 %), skażalik – Bitrex, środek powierzchniowo – czynny i woda – powinno się klasyfikować ten towar do kodu CN 220720 00 - Alkohol etylowy i pozostałe wyroby alkoholowe, o dowolnej mocy, skażone.

Zgodnie z niniejszą Konwencją ustanowiono Komitet Systemu Zharmonizowanego, składający się z przedstawicieli umawiających się stron, który wykonuje między innymi następujące funkcje:

- przygotowuje noty wyjaśniające, opinie klasyfikacyjne lub inne informacje mające charakter doradczy, jak poradniki do interpretacji Systemu Zharmonizowanego,
- przygotowuje zalecenia dla zabezpieczenia jednolitości interpretacji Systemu Zharmonizowanego,
- gromadzi i rozpowszechnia informacje dotyczące stosowania Systemu Zharmonizowanego.

Wśród decyzji podjętych na 21 sesji Komitet Systemu Zharmonizowanego (HSC) w marcu 1998 r. podjęto między innymi decyzję dotyczącą klasyfikacji produktów do pozycji 3820 HS (CN). Zgodnie z tą decyzją produktem klasyfikowanym do pozycji 3820 HS jest – *Koncentrat niezamarzającego płynu, przeznaczony do odmrażania i/lub mycia szyb samochodowych (po rozcieńczeniu wodą demineralizowaną), zawierający głównie alkohol etylowy (83,6 %), i wodę, zmieszane z małymi ilościami środka powierzchniowo czynnego (0,5 %), ketonu metylowoetylowego (0,18 %), środka barwiącego (0,001 %), oraz w zależności od receptury, glikolu monoetylenowego (1,1 %).*

Z kolei według opinii klasyfikacyjnej podjętej na 22 sesji Komitetu Systemu Zharmonizowanego w 1998 r. towar o pozycji 3820 stanowi – skoncentrowany płyn niezamarzający zawierający głównie alkohol etylowy i wodę z domieszką niewielkiej ilości

anionowego czynnika aktywnego powierzchniowo, metyloetyloketonu, środka koloryzującego oraz, zależnie od formułowania, glikolu monoetylenowego; płyn jest przeznaczony dla odmrażania szyb, lub dla ich czyszczenia po rozcieńczeniu wodą zdemineralizowaną.

Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Finansów z dnia 1 czerwca 2006 r. w sprawie wyjaśnień do Taryfy celnej (M.P. z 2006 r. Nr 86, poz. 880) – Noty wyjaśniające Zharmonizowanego Systemu Oznaczania i Kodowania Towarów – towar o kodzie 3820 stanowi – koncentrat płynu zapobiegającego zamarzaniu, składający się głównie z alkoholu etylowego i wody, zmieszanych z niewielkimi ilościami anionowego środka powierzchniowo czynnego, ketonu metyloowo-etylowego, substancji barwiącej i, w zależności od formuły, glikolu monoetylenowego; płyn jest przeznaczony dla odmrażania przednich szyb samochodowych lub, po rozcieńczeniu wodą, do ich mycia.

Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Finansów z dnia 1 czerwca 2006 r. w sprawie wyjaśnień do Taryfy celnej (M.P. z 2006 r. Nr 86, poz. 880) – Noty wyjaśniające Zharmonizowanego Systemu Oznaczania i Kodowania Towarów – towar o kodzie CN 220720 00 Alkohol etylowy i pozostałe wyroby alkoholowe, o dowolnej mocy, skażone są wyrobami alkoholowymi zmieszanymi z substancjami, które czynią je niezdatnymi do spożycia, ale nie przeszkadzają użyciu ich do celów przemysłowych. W różnych krajach stosowane są różne skażalniki, zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli z treści ww. decyzji HSC oraz Opinii Klasyfikacyjnych jednoznacznie wynika, iż obecność tylko środka powierzchniowo czynnego w mieszaninie alkoholu etylowego i wody nie wystarcza na zaklasyfikowanie takiej mieszaniny do kodu CN 3820 00 00.

Przeciwnie, analiza przedmiotowych decyzji i Opinii prowadzi do wniosku, że HSC i Rada Współpracy Celnej za towar klasyfikowany do kodu CN 3820 00 00 uznaje tylko takie towary, które zawierają w swoim składzie wszystkie wymienione w decyzji i Opinii składniki (z wyjątkiem glikolu monoetylenowego, który może występować lub nie w zależności od zastosowanej receptury).

Na podstawie ww. decyzji i Opinii, aby dany produkt mógł zostać zaklasyfikowany do kodu CN 3820 00 00, powinien zawierać w swoim składzie alkohol etylowy, wodę, środek powierzchniowo czynny, keton metyloowo-etylowy oraz substancję barwiącą.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli brak któregośkolwiek z wymienionych powyżej składników w danym towarze uniemożliwia zaklasyfikowanie tego towaru do kodu CN 3820 00 00, a właściwą klasyfikacją w takim przypadku ww. towaru jest kod CN 2207 20 00 - Alkohol etylowy i pozostałe wyroby alkoholowe, o dowolnej mocy, skażone.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Izby Celnej w Przemysłu w zakresie działań służby celnej w latach 2005- 2007 w zakresie kontroli i nadzoru nad Urzędem Celnym w Przemysłu przy wprowadzaniu przez kolejowe przejście graniczne w Medyce - Żurawicy importowanych z Ukrainy wyrobów zawierających w swym składzie skażony alkohol etylowy, w tym w zakresie kontroli i nadzoru nad dokonywaniem przez Naczelnika Urzędu Celnego w Przemysłu wymiaru i poboru należności celnych i podatku akcyzowego zważywszy również na nieprawidłowości przy pobieraniu próbek w celu ustalenia tożsamości towaru.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli przyjęty w Urzędzie Celnym w Przemyślu i akceptowany przez Izbę Celną tryb weryfikowania zgłoszeń celnych do kodu CN 3820 00 00 był nieprawidłowy.

Badania laboratoryjne prowadzone były bez wewnętrznych uregulowań procedury postępowania funkcjonariuszy przy pobieraniu prób towaru z cystern do badania zawartości surowcowo- chemicznej towaru, ustanawiania z pobieranych prób materiału do analiz laboratoryjnych oraz postępowania przy przechowywaniu i likwidowaniu prób.

Funkcjonariusze celni nie brali udziału w sposób bezpośredni przy pobieraniu prób z otworów wlewowych, ani sami nie dokonywali tych czynności, a także nie byli przeszkoleni w zakresie znajomości pobierania z cystern kolejowych prób importowanych towarów deklarowanych jako środki zapobiegające zamarzaniu i płyny przeciwołodziowe.

Próby do badań laboratoryjnych pobierane były z otworów wlewowych cystern, znajdujących się na wysokości ok. 3m od ziemi, przez pracowników firm wyspecjalizowanych w zakresie pobieraniu prób, którym czynności te zlecały agencje celne działające z upoważnienia importerów towaru.

Składowany czasowo towar na terenie Oddziału Celnego w Medyce - Żurawicy skąd pobierane były próby nie był objęty stałym monitoringiem poprzez dozór osobowy lub urządzenia techniczne rejestrujące obraz, bądź uruchamiające sygnalizację w wyniku niepowołanego działania.

Opinie z badań laboratoryjnych, stanowiące wyłączną podstawę klasyfikacji towaru do kodu CN 3820 00 00 nie były poddawane żadnej kontroli sprawdzającej.

W kontroli ustalono, że 97 % opinii w zakresie możliwości klasyfikowania towaru do kodu CN 3820 00 00 wydało Laboratorium Celne Izby Celnej w Przemyślu, które wskutek niespełnienia normy PN- EN ISO/IEC 17025:2005, tak pod względem zarządzania jak i wymagań technicznych, dopiero 20 września 2007r. uzyskało certyfikat akredytacji laboratorium badawczego.

Laboratorium Celne Izby Celnej w Przemyślu w okresie objętym kontrolą wydało łącznie 647 opinii, z czego 592 opinie (91,5%) nie były poparte certyfikatem akredytacji (wszystkie opinie wydane bez akredytacji wskazywały w swych wnioskach *na możliwość klasyfikacji* do kodu CN 3820 00 00).

Stwierdzenie, że płyn do spryskiwaczy szyb samochodowych może być klasyfikowany do kodu CN 3820 00 00, w sytuacji gdy kod ten obejmuje właśnie ten płyn, a jednocześnie jego skład surowcowo – chemiczny zawarty w tej opinii nie odpowiada definicji tego płynu ustalonej przez Komitet Systemu Zharmonizowanego (HSC) oraz obwieszczeniem Ministra Finansów z dnia 1 czerwca 2006 r. w sprawie wyjaśnień do Taryfy Celnej (M.P. z 2006 r. Nr 86, poz. 880), utrudniało funkcjonariuszom celnym prawidłową weryfikację zgłoszeń celnych co do wskazanego w nich towaru.

W kontroli ustalono, że z inicjatywy agencji celnych zawrócono na Ukrainę towar o łącznej wadze 842,6 ton wskutek wyników badań laboratoryjnych, które w opinii UC w Przemyślu *nie dawały podstawy do zaklasyfikowania towaru do CN 3820 00 00*. Bezpośrednim powodem zawrócenia tego towaru był brak wystarczającej ilości skażnika (Bitrexu), tj. poniżej 0,3 g na 100 l alkoholu etylowego 100 %, wymaganego przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) z dnia 11 sierpnia 2003 r. w sprawie *środków dopuszczonych do skazania alkoholu etylowego* (Dz. U. z 2003 r. Nr 163, poz. 1582), a następnie rozporządzenia MRiRW z dnia 2 stycznia 2006 r. w sprawie *środków dopuszczonych do skazania alkoholu etylowego* (Dz. U. Nr 8, poz. 49).

Łącznie stwierdzono 11 takich przypadków, w tym 3 w 2006 r., 2 w 2007 r. i 6 w I półroczu 2008 r.

Towar ten powrócił na przejście graniczne w Medyce – Żurawicy, a Urząd Celny w Przemyślu dokonał ponownej weryfikacji tych zgłoszeń.

Powyższe nieprawidłowe działania Urzędu Celnego w Przemyślu odbywało się za pełną i całkowitą wiedzą Izby Celnej w Przemyślu, a przeprowadzone przez Izbę Celną w Przemyślu w Urzędzie Celnym w Przemyślu kontrole w zakresie naliczania podatku akcyzowego, klasyfikowania ww. towarów oraz procedury dopuszczania ich do obrotu nie wykazały żadnych nieprawidłowości.

Skutkiem powyższych nieprawidłowości, tak w zakresie nieprawidłowej klasyfikacji ww. towarów oraz nie opodatkowania alkoholu etylowego zawartego w towarach deklarowanych jako płyny do spryskiwaczy szyb samochodowych i środki przeciwoślodzeniowe w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r. nie naliczono i nie pobrano należnych budżetowi państwa podatków, które mogły wynosić 2.720.313.760 zł, w tym cło w kwocie 19.549.604,90, podatek akcyzowy w kwocie 2.210.233.100 zł oraz podatek od towarów i usług w kwocie 490.531.055 zł.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania kierownictwa Izby Celnej w Przemyślu polegające na kierowaniu do funkcjonariuszy celnych licznych pism, zaleceń i opinii, w których nieprawidłowo interpretowano obowiązujące przepisy w zakresie dopuszczania do obrotu tych towarów oraz naliczania podatku akcyzowego od alkoholu etylowego zawartego w płynach do spryskiwaczy szyb samochodowych i środkach przeciwoślodzeniowych spowodowały nie naliczenie i nie pobranie należnych budżetowi państwa podatków.

Odpowiedzialność za powyższe działania ponoszą osoby zajmujące stanowisko dyrektora Izby Celnej Przemyślu w latach 2005 – 2007, tj.:

- Marek Kachaniak,
- Andrzej Nowak,
- Edward Czajkowski,
- Grzegorz Skowronek.

Odpowiedzialność za powyższe działania ponoszą również:

- Andrzej Karpiński – były Naczelnik Urzędu Celnego w Przemyślu,
- Jacek Wojdylak – były Zastępca Naczelnika Urzędu Celnego w Przemyślu,
- Elżbieta Chabko – były Naczelnik Wydziału Elementów Kalkulacyjnych w Izbie Celnej w Przemyślu,
- Ilona Kućmierczyk – Kierownik Referatu Laboratorium Celne w Izbie Celnej w Przemyślu.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działanie ww. osób wskazuje na wypełnienie znamion czynu określonego w art. 296 § 1 i 3 kodeksu karnego, tj. przestępstwa na szkodę interesu publicznego i wyrządzenie szkody majątkowej w wielkich rozmiarach.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na podstawie art. 60 ust. 3 ustawy o NIK na niezasadność zajmowania stanowiska przez Ilonę Kućmierczyk - Kierownika Referatu Laboratorium Celne w Izbie Celnej w Przemyślu, która nadzorowała czynności związane z udzielaniem opinii, opracowywaniem ekspertyz i propozycji dotyczących klasyfikacji taryfowej towarów.

Powyższa ocena może stanowić podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rozwiązania stosunku pracy z winy pracownika bez wypowiedzenia albo odwołania z zajmowanego stanowiska.

Przedstawiając powyższe ustalenia, uwagi i oceny Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie, stosownie do art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o: zapewnienie skutecznego nadzoru celem wykonania przez Naczelnika Urzędu Celnego w Przemyślu realizacji zalecenia pokontrolnego w zakresie:

- weryfikacji wszystkich zgłoszeń celnych towarów o kodzie CN 3820 00 00 dopuszczonych do obrotu w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r. oraz rozważenie i podjęcie stosownych działań w celu usunięcia stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W przypadku nieskorzystania z tego prawa, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie oczekuje od Pana Dyrektora, w terminie miesięcznym, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach nie podjęcia takich działań.